

Sygn. akt II Cz 1758/14

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący: SSO Sławomir Krajewski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 października 2014 roku

sprawy z wniosku M. G.

z udziałem M. Ł., B. M. i A. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po J. B.

na skutek zażalenia wnioskodawczyni na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 4 sierpnia 2014 roku, w sprawie II Ns 1908/14

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie i ustanowić dla wnioskodawczyni M. G. radcę prawnego z urzędu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2014 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (sygn. akt II Ns 1908/14) oddalił wniosek M. G. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku.

W uzasadnieniu wskazał, iż stosownie do treści art. 117 § 4 kpc - sąd uwzględni wniosek (o przyznanie pomocy prawnej z urzędu), jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny. Potrzebę udzielenia pomocy prawnej z urzędu sąd bada jednak przede wszystkim poprzez sprawdzenie czy strona wnosząca o jego ustanowienie jest nieporadna, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym. Sąd dodał, iż przy udzielaniu pomocy przez Państwo nie istnieje automatyzm i samo stwierdzenie przez stronę, iż osiąga niski dochód nie jest wystarczającą przesłanką do jej przyznania. W ocenie Sądu I instancji żadna z powyższych przesłanek nie została dotychczas stwierdzona w sprawie. Składane przez wnioskodawczynię pisma procesowe są poprawne, rzeczowe i zawierają jasne dla sądu sformułowania. Przedstawiana przez M. G. argumentacja jest logiczna i nie nosi znamion nieporadności. Nadto nakładane na nią zobowiązania wykonuje w zakreślonym terminie.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła wnioskodawczyni.

W treści zażalenia wskazała, iż argumentami przemawiającymi za zasadnością ustanowienia dla niej pełnomocnika z urzędu jest podeszły wiek wnioskodawczyni (78 lat), niskie środki utrzymania (emerytura w kwocie 935 złotych) oraz nieporadność związana z wiekiem i chorobami. Skarżąca wskazała, iż do tej pory przy sporządzaniu pism wnoszonych do sądu korzystała z pomocy zaprzyjaźnionej osoby, co nie będzie dalej możliwe z uwagi na jej wyjazd ze S..

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Według art. 117 § 1-3 kpc o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego może ubiegać się strona nie zwolniona przez sąd od kosztów sądowych, oraz strona korzystająca ze zwolnienia od kosztów sądowych z mocy ustawy, jeżeli złoży oświadczenie, że nie jest w stanie bez uszczerbku koniecznego utrzymania dla siebie i rodziny ponieść kosztów

wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Przesłanką warunkującą udzielenie pomocy prawnej z urzędu jest potrzeba jego udziału w sprawie art. 117 § 5 kpc.

Oceny, czy taka potrzeba zachodzi sąd dokonuje biorąc pod uwagę zarówno przymioty osobiste strony, a szczególnie jej nieporadność w formułowaniu żądań i przedstawianiu okoliczności faktycznych sprawy, jak i charakter samej sprawy, jej ewentualne zawilości i konieczność prowadzenia wielowątkowego postępowania dowodowego oraz rozważenia skomplikowanych zagadnień prawnych. Przez nieporadność strony należy rozumieć sytuację, w której strona nie potrafi w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska procesowego oraz nie ma podstawowej orientacji w regułach rządzących procesem cywilnym w związku z czym nie można zasadnie oczekiwać, iż pouczenia sądu udzielane w trybie art. 5 kpc będą wystarczające dla zapewnienia tej stronie odpowiedniej wiedzy o możliwych i celowych czynnościach procesowych. Zatem w sytuacji, w której strona wykazuje wystarczającą znajomość reguł, według których toczy się postępowanie - odmowa ustanowienia adwokata/ radcy prawnego nie może być oceniona jako pozbawienie strony możliwości obrony jej praw (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia (...)) (...)

W ocenie Sądu Okręgowego, jakkolwiek wnioskodawczyni składała w toku postępowania pisma gdzie przedstawiła swoje twierdzenia jak też wywiodła apelację, to nie można tracić pola widzenia tego, iż zostały one sporządzone przez osobę zaprzyjaźnioną z pomocy, której wnioskodawczyni korzystała, a przez nią jedynie przepisane oraz podpisane. Lektura akt sprawy prowadzi do wniosku, iż wnioskodawczyni posiada trudności w zakresie dowodzenia podnoszonych przez siebie twierdzeń. Na okoliczność tę uwagę zwrócił Sąd Okręgowy w treści uzasadnienia postanowienia z dnia 19 marca 2014 roku, uchylającego postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 28 listopada 2012 roku do ponownego rozpoznania. W piśmie z dnia 26 września 2012 roku wnioskodawczyni wskazała na możliwość wystąpienia u spadkodawczyni zaburzeń psychicznych, co jednak nie zostało poparte żadnym wnioskiem dowodowym. Okoliczność ważność testamentu – w postaci sporządzenia go w stanie wyłączającym swobodne i świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 945 § 1 pkt 1 kc) nie była także przedmiotem badania Sądu Rejonowego i stanowiła jedną z przyczyn dla której wydane przez niego rozstrzygnięcie zostało uchylone. Nadto sama wnioskodawczyni w pierwotnie złożonym wniosku uzasadniała potrzebę ustanowienia pełnomocnika koniecznością udowodnienia podnoszonych przez nią twierdzeń. Dodać przy tym wypada, iż wnioskodawczyni jako wierzyciel uczestniczki postępowania - M. Ł., jest żywo zainteresowana wynikiem postępowania, a dokładnie ważnością testamentu z racji tego, iż na podstawie testamentu do spadku została powołana jedynie B. M..

Ze wskazań co do dalszego toku postępowania wyrażonych w uzasadnieniu orzeczenia Sądu drugiej instancji z dnia 19 marca 2014 roku uchylającego zaskarżone postanowienie i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania, wynika, iż przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy został zobowiązany między innymi do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu psychiatrii i psychologii na okoliczność ustalenia czy spadkodawczyni w dacie sporządzenia testamentu była w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Wnioskodawczyni będzie potrzebna pomoc do ewentualnego zakwestionowania wydanej opinii, a także z racji nierozoznania wnioskodawczyni w regułach rządzących postępowaniem także zgłoszenie wniosków dowodowych na poparcie twierdzeń zawartych w piśmie z dnia 26 września 2012 roku.

Sąd Rejonowy wydając rzeczne postanowienie miał obowiązek uwzględnić także przymioty osobiste strony. Wnioskodawczyni jako osobie starszej (78 lat) i schorowanej trudno jest podołać samej w prowadzeniu sprawy.

W tej sytuacji, mając także na uwadze fakt, iż wnioskodawczyni nie stać na pokrycie honorarium pełnomocnika z wyboru – wnioskodawczyni utrzymuje się z emerytury w kwocie 935 zł, w ocenie Sądu Odwoławczego zaszła potrzeba ustanowienia dla wnioskodawczyni pełnomocnika z urzędu.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 386 § 1 kpc, w zw. z art. 397 § 2 kpc i art. 13 § 2 kpc, orzeczono jak w sentencji.

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)